

20 columns over
een huishouden
van Jan Steen
en de schoonheid van chaos

Lilian Steensma-Valkenburg

Inhoud

Stagiaire	3
Buschauffeur	5
Hangmat.....	7
Moederliefde	9
Stofzuiger	11
Vooroordelen	13
Vrouwtje	15
Jarig	17
Loesje	19
Blaasontsteking.....	21
Ouderavond	23
De handen van Aaltje.....	26
Meissie, meissie... ..	30
Grensrechter	32
Broederliefde	34
Lyrisch	36
Pniëlkerk.....	38
Duister.....	40
Weer naar school.....	42
Pikzwart.....	44

Stagiaire

Het zal een jaar of zes geleden zijn dat ik werd gebeld door mijn oom: ‘Lilian, ik zoek een stageplaats voor Khadra, een Somalisch meisje dat bij het ROC de opleiding tot helpende volgt. Ze is niet zo makkelijk te plaatsen. Kan ze bij jou terecht?’

Ik had ook toen al een druk huishouden, dus een beetje extra hulp was welkom. Een afspraak was gauw gemaakt. Op vrijdagmorgen kwam Khadra kennismaken. Ze was door de winterse kou vanaf het centrum naar West gelopen, want fietsen kon ze niet. Ik zat aan de keukentafel met een verkleumd, Somalisch meisje, dat hooguit vijf woorden Nederlands sprak. Toch klikte het wat mij betreft gelijk. Khadra dronk haar hete thee met zeven klontjes suiker. Later zou mij duidelijk worden dat iemand die zoveel bitterheid heeft geproefd, wel wat zoetheid kan gebruiken. Daar kunnen geen zeven suikerklonten tegenop.

Zo goed en zo kwaad als het ging, spraken we over de bedoeling van deze stage. Ik zou Khadra wat bijbrengen over hoe een Hollandse vrouw haar huishouden runt. Vrij simpel. Van werken kwam echter niet veel terecht. We zaten lang en vaak thee te drinken en we liepen graag naar het supermarktje om de hoek voor een paar bedachte boodschapjes. Khadra duwde dan de tweelingwagen. Het contrast was mooi, zij zo donker en onze meisjes zo blond. In de loop van de weken vertelde Khadra beetje bij beetje haar verhaal.

Waar haar vader was, wist ze niet. Met haar moeder, broer en zussen was ze van Somalië naar Ethiopië gevlucht. Via Ethiopië was het gezin in Nederland terechtgekomen. Ik was onder de

indruk en luisterde aandachtig. Omdat er ook gewerkt moest worden, haalde ik een wasmand vol schone was van zolder en samen zouden we de was gaan vouwen. Ik dacht dat ik het heel aardig voordeed, maar Khadra had zo haar eigen ideeën over wasvouwen. Haar stapeltje leek niet op het mijne. Ze maakte soort propjes van de shirtjes en het kostte haar moeite om de propjes op zo'n manier te rangschikken, dat het stapeltje net niet omviel. Wij noemen het 'Somalisch wasvouwen'. Dan maar naar het tweede programmaonderdeel: de afwasmachine uitruimen. Ik trok de keukenla open en liet zien wat ongeveer waar hoorde. Ik ben niet zo kritisch. De werkwijze van Khadra was eenvoudig en effectief. Ze hield het bestekmandje boven de la ondersteboven en schoof de la weer dicht. Zo. Opperuimd. Ze keek me vragend aan. 'Zo goed?' Eerlijk waar, ik had het lef niet om haar te corrigeren. Hoe vertel je iemand die zoveel heeft meegemaakt, op jonge leeftijd al zó intens heeft geleefd, dat het belangrijk is om de lepels bij de lepels te leggen en de messen bij de messen? Totaal irrelevant. Wie was er nu op stage? Wie leerde hier een belangrijke les? Ik vraag me de laatste tijd vaak af hoe het nu met Khadra gaat. Als ik in het dorp een Afrikaans meisje met een hoofddoek zie lopen, hoop ik dat zij het is en dat ze mij herkent. Zou het goed met haar gaan? Weet ze inmiddels hoe een Hollandse vrouw haar was gevouwen wil hebben? Hoe je ramen streeploos zeemt? Maar veel belangrijker: kan ze leven met haar onstuimige verleden?

Ik wens iedere Hollandse huisvrouw een stagiair als Khadra. Echt waar, het zet je hele leven in één vrijdagmorgen in het juiste perspectief.

Buschauffeur

Afgelopen vrijdag waren mijn zoon en ik in Ede. Hij doet dit jaar examen en daarna gaat hij in Ede leren voor mediavormgever. Is de bedoeling. Bij wijze van intake mocht hij vrijdag komen vertellen over zijn portfolio dat hij – zoals het een puber betaamt – kort tevoren in elkaar had geflanst.

We gingen met de bus en bij gebrek aan een OV-kaart, kochten we relatief dure, losse buskaartjes. Geen probleem, vond ik, maar de buschauffeur van de terugweg dacht daar anders over. Hij vroeg met een onvervalst, Rotterdams accent: ‘Twee losse kaartjes? Weet je wel wat dat kost, mevrouw?! Heb je geen OV-kaart dan? Veel goedkoper, jôh!’

Ik mompelde wat terug en rekende snel af, want het aantal wachtenden achter ons was aanzienlijk. Maar de chauffeur was nog niet uitgepraat. Terwijl wij allang op onze plek zaten, vervolgde hij via de speaker zijn betoog: ‘Echt mevrouw, voor twee keer negen euro vlieg je tegenwoordig al naar Barcelona! Ja toch? Niet dan? Zonde, die losse kaartjes!’ ‘Ja, ja...,’ brabbelde ik en de hele bus zat te grinniken.

Terwijl we koers zetten richting ’t Veen, voerde de Rotterdammer een geanimeerd gesprek met de reiziger die vlak achter hem zat. Hij vertelde hoe hij kon genieten van de busritten door bosrijke omgevingen. En over hoe dom het is om naar je mobiel te staren, terwijl er buiten zoveel moois te zien is.

De olijkerd wenste iedereen die uitstapte via de speakers een vrolijk weekend toe. Hij bepaalde met zijn aanwezigheid de sfeer

en vulde met zijn persoonlijkheid de hele bus. 'Als ik hardlopers passeer, gooi ik soms de deur van de bus open om te vragen of ze niet liever mee willen rijden,' grapte hij. 'Haha!'

Algauw waren we in Veenendaal. Via het politiebureau bereikten we De Grote Pekken. Of, zoals de chauffeur op z'n Rotterdams door de speakers galmde: 'De Garrrotûûh Pekkûûh.' Opnieuw een golf van gegniffel door de bus.

Aan het einde van de rit keek ik opzij, naar mijn zoon. Hij stevent in sneltreinvaart op de volwassenheid af. Geen idee hoe zijn werkzame leven eruit zal zien. Het maakt ook niet zo heel veel uit. Ik hoop dat hij altijd zichzelf zal blijven, waar hij ook terecht komt. En ik hoop dat hij veel plezier zal hebben in zijn werk. Net als de buschauffeur die ons vrijdag van Ede naar huis bracht. Prachtige vent...

Hangmat

Vorig jaar kocht ik in een opwelling een afgeprijsde hangmat. ‘Nee, hè...,’ zuchtte mijn man die wel vaker wordt overvallen door mijn impulsaankopen. ‘Waar wil je dat ding in vredesnaam ophangen?’

Of het op mijn aandringen was of vanwege zijn goedheid, dat weet ik niet meer, maar binnen een week schroefde hij een paar flinke haken in de tuinpalen. Sindsdien schommel ik er bij mooi weer lustig op los.

Zondagmiddag was het buiten heerlijk aangenaam in ‘t Veen. Voor de eerste keer dit seizoen hing ik vol verlangen mijn hangmat in de haken en even later wiegde ik tevreden heen en weer.

De auto’s die ik zondagmiddag vanuit mijn hangmat hoor passeren, maken me rustig. Het geluid zwelt aan en verdwijnt weer. Mijn ene oor in en mijn andere oor uit. Ik doe er verder niks mee.

Ik vang flarden op van het leven dat zich aan de andere kant van de heg afspeelt. Mensen kletsen, kinderen kibbelen en een buurman laat fluitend zijn hondje uit. Ik hoor het, maar ik luister niet echt. Ze maken me kort en onwetend deelgenoot van hun bestaan. Ik staar ondertussen onafgebroken omhoog.

Zeldzaam geduldig volg ik een vliegtuig dat witte strepen tekent tegen een strakblauwe lucht. Diezelfde lucht is het decor voor de nu nog kale takken van de bomen. Oude bomen, machtig en kwetsbaar. Vogels zijn er druk met het bouwen van nesten. Ik

hoor ze graag, de duiven, de merels en de musjes. Vogels word ik nooit zat, maar soms luister ik mijn eigen muziek. Muziek over leven, liefde en lijden. Klassiek of wat moderner. Zachtjes deinend op die deunen verlies ik me vol overgave in mierzoete kwelling.

Heel soms, op een warme zomeravond, als onze kinderen slapen en ik lig buiten te wiegen, als de lucht helder is en een satelliet traag het luchtruim passeert, als de krekels de vogels hebben afgelost en er een laatste houtblok smeult in de vuurkorf, dan begint mijn man ineens piano te spelen. De klanken bereiken via een achterdeur die blijkbaar op een kier stond direct mijn wezen. En dan is het leven – heel even – perfect.

Ik verlang naar lente in Veenendaal. Een lange, trage, kalme lente. Mmmm...

Moederliefde

Ik ontmoet haar aan de rand van een sportveld op 't Panhuis. We kennen elkaar niet zo goed, maar weten elkaar wel te plaatsen. Haar man was ooit mijn collega. Samen met hem kreeg ze drie zoons. Mooie kerels. Ze vormden met z'n vijven een hecht gezin, totdat haar man een paar jaar geleden heel plotseling overleed. Die gebeurtenis hakte er bij velen diep in. Bij haar en haar zoons nog het diepst. Zijn dood sloeg een krater in hun bestaan en met die leegte leven zij nu.

'Hoe gaat het met je?' wil ik van haar weten. Want ik vraag me oprecht af hoe ze dat doet: de draad oppakken na zo'n gebeurtenis. Wat ze daarover vertelt, raakt me. Tijdens ons gesprek dat misschien een minuut of tien duurt, staat het kippenvel me doorlopend dik op de armen.

'Ik verloor zelf op jonge leeftijd mijn moeder,' vertelt ze. Van haar vader leerde ze dat verder leven zonder partner mogelijk is. Ze vertelt over hoe ze haar jongens kind wil laten zijn en over hoe ze weigert om de rollen om te draaien. 'Kinderen moeten hun ouders niet troosten. Ik zoek mijn troost wel bij vrienden en familie,' zegt ze.

Ik vind haar ontzettend dapper. Ze is klein van stuk, maar haar verschijning is groots. Deze vrouw is moeder en vader tegelijk. Soms gebeuren er dingen in het leven waarop je geen invloed hebt. Dingen die je leven voorgoed veranderen. Deze vrouw is voor mij vandaag het toonbeeld van kracht. En van onvoorwaardelijke moederliefde. Van vallen en opstaan.

Deze ontmoeting langs het voetbalveld leert mij dat een mens altijd een keuze heeft, hoe uitzichtloos een situatie ook lijkt.

Tijdens ons gesprek breekt de zon door. Het is nog winters, maar de zon heeft kracht. We warmen ons er samen aan.

Dit is een ode aan alle vrouwen in Veenendaal die in hun eentje kinderen opvoeden. Alleen, omdat hun partner overleed of omdat samenleven met de vader van de kinderen gewoon niet meer ging. Vrouwen die tijd namen om te rouwen en toen de draad weer oppakten.

Dit is een lofzang op vrouwen die er regelmatig alleen voor staan, omdat hun man vaak van huis is. Respect, dames. Geen liefde zo sterk als moederliefde. Twee duimen omhoog.

Jullie zijn mijn helden van de dag.

Stofzuiger

Voor wie een zespersoons huishouden runt, is een goeie stofzuiger onmisbaar. Toen de mijne begin dit jaar de geest gaf, kochten we vlug een nieuwe. Te vlug, bleek achteraf. Het werd een goedkope, want wij geven liever geld uit aan andere dingen dan huishoudelijke apparaten. Trouwens, als ik een werkkast vol hoogstaande hulpmiddelen had, wie of wat moest ik dan beschuldigen van de belabberde resultaten die ik boek op huishoudelijk vlak?

De goedkope stofzuiger en ik leefden op voet van oorlog. Het snoer was te kort en de zuigkracht weinig indrukwekkend. Toen ik onlangs een verdwaalde pepernoot wilde opzuigen, kon de stofzuiger dat niet aan. Belachelijk. 'Misschien zit de zak alweer vol,' mopperde ik. Omdat de lege zakken op waren, peuterde ik boven de grijze kliko de oude zak leeg. Buiten. In de regen. Stofhappend en hoestend.

Vanaf dat moment liep het conflict tussen de stofzuiger mij volledig uit de hand. Ik schreeuwde lelijke verwensingen en smeed het verstopte mondstuk woedend door de kamer. Ik was niet trots op mezelf.

Zonder op prijskaartjes te letten, zocht ik bij een elektronicazaak in de Corridor een nieuwe stofzuiger uit. 'Ik koop niks waarvan ik de zuigkracht niet hoogstpersoonlijk heb gevoeld,' zei ik dreigend tegen de verkoopster, 'En ik wil iets zonder zak.'

Ze wist instinctief dat het menens was en hielp me met engelengeduld. Ik keerde huiswaarts met een veel te dure

stofzuiger. Thuis haalde ik mijn stofzakloze hulpje uit de doos. Een beetje onwennig en wantrouwend nog. Maar geloof het of niet, we gingen samen als een witte tornado door de woonkamer.

Het extra lange snoer, de niet aflatende zuigkracht en het hele arsenaal aan handige hulpstukken stemden mij oprecht vrolijk. Ik voelde me een gelukkige, degelijke huisvrouw. Mijn nieuwe stofzuiger en ik worden vrienden. Ik voel 't.

Om te voorkomen dat ie nu de hele tijd naar me lonkt, zet ik 'm een beetje uit het zicht. Voor je 't weet dans ik elke dag met mijn stofzuiger door het huis. Dat zou jammer zijn, want ik heb een naam hoog te houden. Ik noem mezelf met enige trost 'de slechtste huisvrouw van Veenendaal'.

Er zijn belangrijkere dingen in het leven dan stofzuigen. Contact met anderen, bijvoorbeeld. Familie, vrienden, burens of vreemden. Samen praten, eten, wandelen of een film kijken.

Als je je hart en huis opent met een glimlach, voelt iedereen zich thuis. Of je huis nou opgeruimd en stofvrij is, of meestal niet, zoals bij mij.

Ontspan en geniet. Fijne dagen!

Vooroordelen

Het is vrijdagmiddag. De telefoon gaat. ‘Hallo, met Lilian,’ neem ik op. Aan de andere kant van de lijn noemt een vrouw haar naam en ze vertelt hoe ze aan mijn nummer is gekomen. ‘Want u bent die columnist van De Rijnpost, hè?’ besluit ze. ‘Ik schrijf inderdaad weleens een stukkie,’ reageer ik geveleid. ‘Dan heb ik de goeie,’ zegt de vrouw. ‘Moet u horen...’

De vrouw is verontwaardigd en ze praat snel. Ze hoopt dat ik haar kan helpen delen wat zij voelt en bedoelt. Ze vertelt over een man die ze laatst op een verjaardag ontmoette. Een man die het de hele avond zonder enige nuance had over ‘die zwarten’. Hij discrimineerde er tijdens de koffie met gebak lustig op los. Iedereen met een andere huidskleur dan hijzelf, werd door de man over één kam geschoren. Niks dan vooroordelen en hokjesdenken.

‘Mooie wereld wordt ’t als we iedereen die anders is dan wij zo benaderen. Tsss... Ik vond het zó frustrerend!’ zegt ze. ‘Het liefst was ik weggelopen. En mijn man zei achteraf: Had ’t toch gewoon gedaan! Was gegaan!’ Maar ja, je loopt niet weg bij een verjaardag terwijl de kaas en worst nog op tafel moet komen. Goed fatsoen weerhoudt ons ervan primair te reageren op wat we voelen. Vaak handig, maar soms jammer.

De vrouw was gebleven. Ze had de man nog aangesproken op zijn kortzichtigheid. Knap! Mooi dat ze zich zo hartstochtelijk opwindt over onrecht. Eigenlijk zouden we allemaal veel vaker moeten opstaan voor waar we in geloven. De kant kiezen van

wie zich niet verweren kan. Gewoon weglopen van wat ons niet zint. Negativiteit de rug toekeren.

Aan het einde van ons telefoongesprek ontdekten we dat we vlakbij elkaar wonen, de vrouw en ik. Ik tikte dit stukje, belde bij haar aan, las het voor en vroeg: 'Mag het zo in de krant?' 'Ja,' zei ze tevreden.

We namen afscheid met drie zoenen.

Vrouwtje

Het is maandagmorgen. Ik zit voor dag en dauw aan een bak yoghurt als de bel gaat. Een van mijn dochters opent de deur, in de verwachting dat het een vriendinnetje is dat samen naar school wil lopen. Maar dat is niet zo. Vanuit de gang klinkt: ‘Mam! Het is voor jou!’

In mijn pyjamabroek en met mijn haren door de war loop ik naar de voordeur. Op de stoep staat een oudere man met een pet, zijn handen vol appels. Hij zegt: ‘Ook goeiemorgen. Ik verkoop onbespoten fruit. Een euro per kilo.’

Ik moet even omschakelen van mijn yoghurt naar onbespoten Elstars. Ik verdiep me zelden in de kiloprijs van biologisch fruit, maar ‘een euro’ klinkt niet duur. Ik bekijk zwijgend en twijfelend de glimmende appel die de man in mijn hand duwt. Tijd voor zijn volgende zet.

‘Vrouwtje, echt waar, in de schuur blijven ze wel drie maanden goed.’ Zijn ‘vrouwtje’ werkt en dat merkt hij. Ik ben weerloos als mannen met ribfluwelen petten mij ‘vrouwtje’ noemen. ‘Een euro per kilo?’ herhaal ik. ‘Ja,’ zegt de man, ‘een hele kist voor twaalf euro. Dan heb je dertig appels.’

Het wordt inmiddels een aardige rekensom. Ik moet snel vermenigvuldigen en optellen. En dat lukt me niet. Van nature ben ik ontzettend slecht in rekenen. ‘Eigenlijk vind ik vijf kilo wel genoeg,’ verweer ik me. ‘Dakannie, wijffie. Ze gaan alleen per kist. Als ze binnen drie maanden rot zijn, krijg je nieuwe van me.’

De fruitventer noemde mij 'vrouwtje' en 'wijffie'. Sommige dames zullen niet gediend zijn van die neerbuigende benadering, maar ik, weekhartige, ben om. Ik vraag de man binnen en ga op zoek naar twaalf euro. Als ik hem zijn geld geef, zegt hij: 'Mooi. Ik stuur die ouwe effe met een kist jouw kant op.' 'Die ouwe?' vraag ik. 'Ja, die ouwe wil altijd mee. Vindt ie leuk.'

Een klein kereltje komt aanlopen met een kist die voor zijn leeftijd veel te zwaar is. Ik kijk de ouwe in zijn olijke oogjes en neem de appels aan. We wisselen een blik van verstandhouding. Die ouwe en dit vrouwtje begrijpen elkaar. Beiden niet opgewassen tegen de fruitventer. Allebei even weerloos, maar te verstandig om daarmee te zitten.

Alles is relatief.

Ik knoop een schort voor en duik de keuken in.

Appeltaart, anyone...?

Jarig

Ik ben jarig en wie jarig is trakteert. Voor dag en dauw snijd ik vers fruit om mee te nemen naar kantoor. Samen met banketbakkersroom en zandbodems wordt dat een heerlijke traktatie.

De zandbodems en het fruit leg ik behoedzaam in mijn fietsmand. Ik wil graag dat de boel heel aankomt op kantoor. Als ik nog even naar binnen loop om mijn tas te pakken, hoor ik een bons. Mijn fiets is omgevallen. Er zit een stuurslot op, maar ik dacht, wat kan zo'n beetje fruit nou helemaal wegen...? Genoeg om mijn fiets te doen kapseizen, blijkt.

Het fruit ligt op de grond. Hygiënisch verpakt, maar door de klap beurs. De koekbodems liggen ernaast. Aan gort in hun doosje. Ik zucht eens diep, stapel alles weer netjes in mijn mand en vertrek naar kantoor. Mijn vestje nonchalant over het stuur van mijn fiets gedrapeerd.

Bij het stoplicht wil ik mijn vestje even aanschieten, want het is nog best fris. De witte veeg op mijn mouw zie ik aan voor slagroom en ik wil het er bijna aflikken. Gelukkig ontdek ik net op tijd dat het geen slagroom is, maar vogelpoep.

Ik grinnik. Vorig jaar begon mijn verjaardag met mijn voeten in een plasje ijswater. Een van de meiden had toen de stekker van de vriezer eruit getrokken om haar mobiel te kunnen opladen. Maar een valse start zegt blijkbaar niets, want het afgelopen jaar

was weer een rijk gezegend jaar.

Wat vanmorgen alles goedmaakt, zijn de lieve berichtjes op mijn tijdlijn. Bedankt! Ik denk aan jullie als ik straks tijdens de koffiepauze een hap neem van mijn gebroken zandtaartje en gehavend fruit. Met slagroom heb ik in het verleden al grotere problemen opgelost. Werkt altijd.

Fijne dag!

Loesje

Bij het grootbrengen van ons viertal gebruik ik graag alledaagse gebeurtenissen om ze iets te leren over het grote mensenleven waar ze in volle vaart op afstevenen. Voorbeeld: Er gaat een huisdier dood. Een konijn. Heel verdrietig. Als ouder kan je dan zeggen: 'Jôh, niet huilen. Die Flappie was sowieso een smerig stinkbeest. We kopen wel een nieuwe', maar je voelt op je klompen aan dat dat niet handig is. Ooit komt het moment waarop jouw kind een geliefde verliest. Je kunt de droevige dood van het konijn dus beter aangrijpen om je kinderen alvast iets te leren over afscheid nemen, rouwen, verwerken en herinneren. Oefening baart kunst. Ouders, benut zulke kansen!

Onze kinderen oefenden deze week ook op zo'n grote mensenprobleem in het klein. Op het stoepje voor ons huis speelde een poes met het leven van een piepklein muisje. Respectloos, bruto en sadistisch. Onze kinderen waren uiterst verontwaardigd en joegen de poes weg. Het muisje had de aanval overleefd. Gelukkig. Onze jongste pakte het bevende, ontredderde muisje op en onze kinderen bespraken wat er met het beestje moest gebeuren. Ze zouden de vluchteling herbergen in een van onze leegstaande hamsterkooitjes. De kooi werd voorzien van bed, bad en brood en de opgejaagde muis had er een onderkomen om bij te komen van haar traumatische ervaring. Toen de muis de naam 'Loes' kreeg, was ons asielzoekertje niet langer een vreemdeling. Dat maakte het debat dat over Loes' status losbrak er niet makkelijker op. 'Ze kan hier niet blijven. Ze is zo anders dan wij. Ze hoort ginds', zei de een. 'Ja, maar Loes kan niet terug naar waar ze vandaan

komt, want daar is het onveilig!' zei een ander. De gemoederen liepen hoog op. En ik keek toe, benieuwd hoe dit zou aflopen.

Loes zou de nacht bij ons doorbrengen. Daarover waren ze het eens. Haar nu de deur wijzen, was onmenselijk. Of Loes zich thuis voelde in ons kleine opvangcentrumpje? Ik betwijfel het. Als ze niet met geweld uit haar eigen omgeving was verjaagd, was ze veel liever gebleven waar ze hoorde. Maar dat was onmogelijk en Loesje accepteerde gelaten haar lot. Ze was doodmoe van het gevecht met de poes. Uitgeput door doodsangst.

De volgende middag na schooltijd was Loesje echter weer vol levenslust. Het bleek een bijzonder weerbaar beestje. Ze was bijgekomen en klaar om uitgezet te worden. Zonder pardon. Met respect. Zodra ze het haar zo vertrouwde gras onder de kleine pootjes voelde, nam Loesje de beentjes. Loesje is nu weer waar ze het liefst is en dat gunnen we haar van harte.

Ik hoop dat mijn kinderen iets hebben geleerd van Loesje: Wie moet vluchten voor bruto geweld, heeft hulp nodig. Wie in gevaar is, moet beschermd worden. Goed luisteren naar de hulpvraag van anderen, zonder aannames te doen, kost moeite. Als er iemand een beroep doet op mijn kinderen, nu of later, dan hoop ik dat ze hun hoofd gebruiken en naar hun hart luisteren. En ik hoop dat ze iedereen die op hun pad komt, met respect behandelen.

Loesje, als je weer eens vluchten moet, dan weet je waar je schuilen mag.

Pas op voor de poes. Het ga je goed, kleintje.

Blaasontsteking

Ik lijk een abonnement te hebben op acties die veel energie kosten, maar weinig opleveren. Na het fietsleutelincident van gisteren, had ik vandaag weer een simpel klusje dat uitliep op een ingewikkelde, zinloze onderneming.

Eén van onze meisjes had al een paar dagen last van een vermoedelijke blaasontsteking. Heel sneu. Ik heb het een paar dagen aangekeken en haar veel water laten drinken, maar uiteindelijk toch besloten om haar plasje door de dokter te laten controleren. Dat klinkt simpel, maar dat was het niet.

Omdat ik haar ochtendurine wilde opvangen, heb ik, om te voorkomen dat ze met haar slaapdrongen hoofd per ongeluk haar plasje zou doorspoelen, een briefje op de spoelknop van de WC geplakt met in koeieletters de tekst 'plas in het glas!'. Naast de pot had ik een oud theeglas klaargezet. Goed opgelost, dacht ik.

En jawel, om zes uur vanochtend hoorde ik iemand naar de badkamer stommelen. Ik sprong uit mijn bed, was direct klaarwakker en stond klaar om mijn dochter te assisteren. Dit proces moest even goed worden begeleid. Ze was blij om mij te zien, plaste keurig in het glas en samen gingen we tevreden met het volle, warme glas plas de trap af. We waren nu toch wakker. De dochter in kwestie nestelde zich met een dekentje in een hoekje van de bank en ik ging in de koelkast op zoek naar een potje dat geschikt was om het plasje in te bewaren. Mijn keuze viel op het potje van de zongedroogde tomaatjes. Ze waren bijna over datum en het potje had het goede formaat. De tomaatjes gooide ik in de prullenbak en het potje kookte ik uit. Keurig.

Toen het potje een kwartiertje had staan pruttelen, leek het mij steriel genoeg. Ik goot het kokende water af en hield het potje onder de stromende koude kraan. Dat doe ik met de eieren ook altijd. Maar eieren zijn niet van glas. Een heet ei kan prima tegen een koude straal water, een bloedheet glazen potje niet. Het potje brak.

Op zoek naar een nieuw potje. Ik had twee potten zilveruitjes in de koelkast staan, dus ik koos het minst volle potje. De uitjes gooide ik in de prullenbak, bovenop de zongedroogde tomaatjes. Het werd een aardige salade, daar in mijn prullenbak. Het potje kookte ik uit en -ik had geleerd van mijn fout- liet ik afkoelen voordat ik het afdroogde met een schone doek. Intussen werd de angst dat een van de kinderen het glas plas zou aanzien voor een glas appelsap, steeds groter. Ik moest snel handelen. Plasje in potje, deksel erop en een sticker erop met naam en geboortedatum. Op weg naar mijn werk stopte ik bij de huisarts om het potje plas in te leveren. Toen ik de balie naderde, liep ik tegen een A4tje aan waarop staat: als u een potje urine moet inleveren, doe dat in een van deze potjes. Daaronder een afbeelding van verschillende plastic bakjes, te koop bij drogist en apotheek. Mijn zilveruitjespotje stond er niet bij. Operatie plasje-naar-dokter was jammerlijk mislukt. De assistente accepteert alleen plasjes die in zo'n speciaal pispotje worden aangeleverd. Ze vond het oprecht vervelend en troostte mij met een nieuw plastic potje. Morgenochtend gaan we het hele proces dus herhalen. Tegen de tijd het mij is gelukt om het plasje op de juiste manier aan te leveren, zal de blaasontsteking wel over zijn. Ik hoop het. Arm kind.

Ouderavond

Ik breng mijn avonden graag door op de bank, met in mijn ene hand de afstandsbediening en in de andere hand mijn telefoon. In de diverse schermen gedoken, vliegt een avond voorbij. Gisteravond besteedde ik mijn avond anders. Niet beter, want ontspannen op de bank is heel belangrijk, maar anders. Ik ging naar de ouderavond van school. En die avond ging over kinderen en nieuwe media.

Toen mijn moeder veertig was, waren er geen tablets, laptops en smartphones. Wij keken thuis wel tv, maar de tv bood destijds niet zoveel informatie en vermaak als onze kinderen anno 2015 via internet op ieder moment van de dag op hun scherm kunnen toveren.

Wat is er in twintig jaar tijd veel veranderd! De kinderlokker van toen maakt nu een nepprofiel aan op Instagram. Pesten gebeurt niet meer op het schoolplein, maar via Whatsapp. Er is een hele dimensie bijgekomen.

We kunnen er niet onderuit. Internet is een wezenlijk deel van ons bestaan geworden. Wij, ouders van nu, zijn de eerste generatie ouders die heel bewust moet nadenken over dingen als beeldschermtijd en internetfilters.

Persoonlijk vind ik het geweldig om een ontelbare delen tellende encyclopedie in de kontzak van mijn spijkerbroek te dragen. Ik voel me wijs. Hoewel ik me realiseer dat het schijnwijsheid is. Ik zoek graag dingen even snel op. De betekenis of schrijfwijze van

woorden, het geboortejaar van een acteur, de geschiedenis van Karel V en het nieuws, vers van de pers.

We proberen onze kinderen op te voeden met bepaalde normen en waarden. Behandel de mensen om je heen met respect. Leef in het Licht. Als ze die normen meenemen als ze online gaan, komt het wel goed. Natuurlijk met voorzorgsmaatregelen. De laptop staat in de woonkamer, zodat ik over hun schouders mee kan kijken.

Gister hoorde ik de tip: check zo nu en dan de browsergeschiedenis. Dat vond ik een goeie. De schermtijd tot op de minuut begrenzen, lukt mij meestal niet. Ik ben geen vrouw van de klok. Daarbij, ze kunnen beter een uur op Minecraft zitten, dan een half uur kijken naar het vlog van een tierende en vloekende adolescent. Denk ik.

We moeten niet te negatief zijn over de ontwikkelingen op het gebied van nieuwe media. Of je nu veertig bent of tien, niemand wil horen dat vroeger altijd alles beter was. Die opmerking slaat lam.

Onze kinderen hebben er niet voor gekozen om in deze tijd geboren te worden. Wij wilden graag kinderen en werden rijk gezegend. Nu is het aan ons om onze kinderen in de wereld van nu verantwoord groot te brengen. Met internet. Met grenzen. Met wijsheid.

Mijn taak als moeder zie ik vooral in het intact houden van het gevoel van wat wel en niet kan. Ik wil niet dat mijn kinderen afstompen. Dat ze beelden van onthoofdingen gewoon gaan

vinden. Ik ga niet voorkomen dat ze op internet een keer een blote vrouw in een onmogelijke positie voorbij zien komen. Of een paar hele harde vloeken horen. Ik hoop dat ze blijven schrikken van beelden en woorden die buiten hun grenzen vallen. Grenzen die we samen bepalen.

Ik sluit af met een belangrijke note-to-self: Leg weg die telefoon, Liel! Kinderen leren veel meer van wat je ze met daden voorleeft, dan van wat je ze met woorden vertelt.

Mijn kinderen en ik, wij leren samen. Online en ook heel graag offline.

De handen van Aaltje

April 1946. Het is lente in Veenendaal. Aaltje snuift in de tuin achter haar huis aan de Mulderslaan de zoete geur van bloesems op. Haar oudsten zijn naar school en haar man Toon is naar de sigarenfabriek. Kleine Betsie scharrelt om haar heen. Aaltje legt een hand op haar buik. Haar ongeboren baby trapt voor twee! Ze is zó benieuwd naar het kindje. Het zal nu wel bijna komen. Aaltje zet een keukenstoel in het zonnetje en rust even uit. Haar gedachten dwalen af. Het lijkt nog maar zo kortgeleden dat de oorlog begon.

Toen eind jaren dertig de Duitse dreiging steeds groter werd, besloot de regering de oude Grebbelinie te versterken en dat maakte haar soms bang. Aaltje had zelf gezien hoe er loopgraven werden gegraven en kazematten werden gebouwd. Veenendaal lag midden in de frontlinie en daarom moest in 1940 het hele dorp worden geëvacueerd. Toon en Aaltje kwamen met hun gezin terecht in Hendrik Ido Ambacht. Toen ze na de capitulatie naar huis terugkeerden, moest de oorlog nog beginnen, maar hun huis bleef overeind. Wat is een mens toch rijk gezegend als hij een plek heeft om te wonen, denkt Aaltje.

Het gebulder van de tanks die in mei 1945 via de Nieuweweg naar de Markt reden, herinnert ze zich nog goed. Tijdens de oorlog was ze blijven bidden om vrede. Nu, een jaar na de bevrijding, dankt ze God met haar handen op haar zwangere buik. Veenendaal heeft geleden onder de oorlog, natuurlijk, maar vergeleken bij andere dorpen, bleef de schade beperkt. Dan is het eind april. Het leven verrast Toon en Aaltje.

Zonder dat ze het wisten, groeide in Aaltjes buik een tweeling. Alie en Dikkie worden kort na elkaar geboren. Toon regelt snel een extra bedje. Hij heeft niet veel tijd om bij te komen van deze verrassing, want de baby's hebben honger. Toon stuurt zijn oudste zoon op zijn step naar de Julianastraat om daar bij de min moedermelk te halen. Aaltje heeft zelf niet genoeg voor twee.

De tijd verstrijkt. Toon en Aaltje worden rijk gezegend met negen kinderen in totaal. Ze brengen hun grut met liefde groot. Het leven in dat huis op de Mulderslaan is eenvoudig en goed. Vader Toon werkt hard en thuis hebben alle kinderen hun taak. Na het houtjes hakken of afwassen, spelen ze met de buurkinderen op straat. Ze doen tikkertje, wegkruipertje en maken in de winter lange, spiegelgladde glijbanen. Dat kleine huisje aan de Mulderslaan herbergt verrassend veel mensen. Voor wie aanschuift aan haar keukentafel, heeft Aaltje een luisterend oor en een helpende hand. Iedereen weet zich welkom.

April 1983. Aaltje, die vroeger haar zwarte haardos in een grote knot droeg, heeft nu een grijs, gepermanent krullenkoppie. Ze is 74 jaar en gaat gekleed in bloemetjesjurken van polyester. Tegenover haar aan tafel in hun flat aan de Grote Pekken, zit Toon. Hun kinderen zijn allang het huis uit. Alle negen kwamen ze op hun plek terecht. Alle negen namen ze de wijze les van thuis mee: leef dichtbij God, dat brengt je geluk. Echt, oprecht geluk.

Aaltje bekijkt haar handen die rusten in haar schoot. De handen die de tweeling voelde schoppen terwijl ze nog niet wist dat het een tweeling was. De handen die gehavend zijn door reuma. Aaltje glimlacht. En Toon begrijpt zijn vrouw zonder woorden. Het was het waard. Het was goed. Ze weten zich rijk gezegend.

In de zomer van 1985 is het lichaam van Aaltje op. Bij haar afscheid schalt door de kerk de Psalm die zo mooi op haar leven aansloot: *“D’ eenvoudigen wil God steeds gadeslaan; ‘k Was uitgeteerd, maar Hij zag op mij neder. Keer, mijne ziel, tot uwe ruste weder; Gij zijt verlost; God heeft u welgedaan.”* De deur van Aaltjes hart en huis stonden altijd open voor jong en oud. Ze cijferde zich met liefde weg voor haar man en kinderen. Ze toonde voor iedereen belangstelling. God sloeg Aaltje gade. Hij heeft haar welgedaan. Haar ziel is tot Zijn rust weergekeerd.

Vijftien jaar na de dood van Aaltje woont Toon in de Engelenburgh. Hoewel klein van stuk, is hij krachtig aanwezig. Tijdens zijn leven hebben velen hem leren kennen als een eerlijke, vriendelijke man. Een man bewust van zijn verantwoordelijkheden, die zijn gezin liefdevol onderhield. Zijn negen kinderen bezoeken hem trouw in het bejaardenhuis. Tevreden geniet hij van zijn sigaartjes en hij vertelt graag en gedetailleerd over vroeger, tot vermaak van zijn bezoek. Als Toon sterft, wordt hij bij zijn Aaltje begraven. Hun normen en waarden, dat waar zij in geloofden, leven voort in hun kroost.

April 2016. Het is lang geleden dat Aaltje in haar tuin op de Mulderslaan een keukenstoel in het zonnetje trok om even uit te puffen met haar handen op haar zwangere buik. De tweeling van Toon en Aaltje wordt vandaag 70 jaar.

Nooit eerder voelde ik me zó verbonden met mijn oma Aaltje als vandaag. Ik veeg een traan van mijn wang. Even heb ik het gevoel dat Aaltje naast me staat. Ik voel haar hand op mijn schouder, moeders onder elkaar. Even heb ik glashelder voor ogen wat mijn plek is in de tijd, mijn plek in deze wereld.

‘Waarom huil je, mam? Is er wat?’ Ik schrik op. Ik bracht een moment door aan de keukentafel van Aaltje in dat huisje op de Mulderslaan. Ik had er nog wel een poosje willen blijven zitten, maar de stem van mijn dochter brengt me terug in het heden. ‘Er is niks, meid’, glimlach ik. ‘Ik moest even denken aan hoe snel de tijd verstrijkt. En over hoe belangrijk het is om bewust te leven. Dat ik zo trots ben dat ik een Valkenburg ben en dat ik me zo thuis voel in Veenendaal, het dorp waar mijn wortels liggen. Maar dat is allemaal geen reden om te huilen, hè?’, knipoog ik.

Het verleden bepaalt het heden. Iedereen schrijft vandaag een klein stukje geschiedenis. Leef bewust. In het licht. Laat wat moois na. Net als Toon en Aaltje.

Meissie, meissie...

De vakantie is voorbij en het leven neemt weer een normaal ritme aan. Hoewel ik elk jaar uitkijk naar de eerste schooldag, doet de rommelige ochtendspits mij dit keer diep zuchten.

‘Nee schat, ik weet niet waar je gymbroek is. Kijk maar in de wasmand. Lieverd, je vlecht hangt in de pap. Oh, is je fiets sleutel kwijt? Handig... Waar had je ‘m voor het laatst? Vergeet je geodriehoek niet. Wie moet er brood mee? Bah, schimmel in je schoolbeker. Geeft niet. Pak maar een flesje water uit de koelkast. En schiet nu op! Je komt te laat!’

Als kind was ik al een sloddervos. Mijn slaapkamer had tot terechte ergernis van mijn moeder nog het meeste weg van een zwijnenstal. ‘Meissie, meissie...’, zei mijn oma toen mijn gedrag tijdens de koffie eens ter sprake kwam, ‘God is een god van orde!’ Ze keek er streng bij. Dat kon ze wel.

Of mijn oma die Bijbeltekst in de juiste context gebruikte, betwijfel ik, maar het maakte wel indruk. Dat mijn moeder moeite had met mijn troep, dat was tot daaraan toe, maar in de ogen van God wilde ik het toch wel graag goed doen.

‘Meissie, meissie... Orde!’ Mijn oma had natuurlijk gelijk. God is een god van orde. Een god van vrede. In extreme chaos komt een mens niet tot z’n recht.

Maar tjonge, wat ben ik blij dat God ook juist in de wanorde dichtbij wil zijn. Wanorde in het groot en in het klein. Ver weg en heel dichtbij. Jezus was mens. Hij weet uit ervaring hoe onoverzichtelijk het leven kan zijn. Hij schept met liefde orde in

onze chaos. En in die waardevolle wetenschap beginnen wij de dag, beginnen wij dit seizoen. Hij is erbij. Onze liefdevolle God van orde. Ga met Hem.

Grensrechter

Onze jongste zit op voetbal. Ze is keepster van haar DOVO-team en dat doet ze heel verdienstelijk. Voetballen is helemaal haar ding! Maar... niet het mijne. En ook niet dat van haar vader. En dat is weleens lastig. Ik vind voetbalwedstrijden lang duren. Ik krijg pijn in mijn rug van dat hangen langs de lijn. Als het team van mijn dochter verliest, vind ik dat zielig. Als haar team wint, heb ik medelijden met de tegenpartij. Ik ben totaal niet competitief.

Ik vind het ook heel onoverzichtelijk, zo'n wedstrijd. Wat mij betreft zien alle meisjes van elf er van een afstandje hetzelfde uit. Zelfde voetbalpakje, zelfde blonde staartje, zelfde houding... Ik ben gestopt met aanmoedigen, want ik roep altijd de verkeerde naam, tot ergernis van ons keepertje. Ik snap niks van de spelregels en terminologie. Counter en corner, linksbuiten en rechtsonder, hatrick en hoekschop... Gooi maar in m'n pet.

Elke wedstrijd is er een ouder nodig voor een klus die je 'vlaggen' noemt. Wie 'vlagt' is het hulpje van de scheidsrechter, zeg maar. 'Vlaggen' is vakjargon voor langs de lijn rennen en erop toezien dat de mij onbekende spelregels worden nageleefd. Zoiets.

Omdat het vorig seizoen altijd dezelfde waren die vlagden, is er voor dit seizoen een vlagrooster opgesteld. Wel zo eerlijk. Iedereen komt een keer aan de beurt. Ook ik. En je voelt 'm al

aankomen, dat wordt niks. Ik weet amper het verschil tussen links en rechts, laat staan dat mijn hersenen op tijd registreren wanneer iets binnen- of buitenspel is en daar dan ook nog eens juist op acteren.

Vorige week werd ik gevraagd om regelmatig een zaterdagochtend als verkoper in de DOVO Fanshop te staan. Een klus die beduidend tijdrovender is dan eens in de vijftien weken vlaggen, maar over werken in de Fanshop was ik direct enthousiast. Zo slecht als dat vlaggen aansluit op mijn competenties, zo prettig denk ik me te voelen als vrijwilliger in de Fanshop.

Er is geen vereniging die zonder vrijwilligers kan. Samen maken of breken we een club. Dat begrijp ik heel goed. Het is de kunst om mensen in te zetten op een plek waar zij het beste tot hun recht komen. Zet vrijwilligers in hun kracht, en je hebt er als club heel lang plezier van.

Afijn. Voor komende zaterdag sta ik op het vlagrooster. Vandaag bedacht ik dat ik misschien mijn neefje van 17 kan vragen om voor mij te vlaggen. Tegen betaling. Niet mokken, lekker dokken.

Lukt het me niet om iemand anders voor mijn karretje te spannen, dan moet je a.s. zaterdag om 9.45 uur écht naar de wedstrijd DOVO MO13-1 tegen Hooglanderveen MO13-2 komen kijken. Dovo veld 6. Kan je lachen... *zucht*

Broederliefde

Ik fiets in de ochtendspits over de Kerkewijk. Het is daar druk, zoals gewoonlijk rond dit tijdstip. Wat mij betreft een heerlijk soort drukte. Fietsers zijn op weg naar school, automobilisten gaan naar kantoor. Ik zie een verlate krantenjongen en een vrouw die ramen zeemt.

In de verte staat tegen een kerk een steiger opgesteld met daarbovenop twee mannen in werkkleren. Wat de mannen op de steiger ook gaan doen, ze zijn er nog niet mee begonnen. De kerels zijn druk in gesprek en aan hun lichaamshouding zie ik dat het geen werkoverleg is.

Ze bespreken iets belangrijkers dan schuurpapier en verf. Deze mannen praten over iets wat ze raakt. Ruzie met de vrouw of problemen met de kinderen. Zoiets. Misschien treurt een van beiden om een overleden vriend. Er zijn zo van die dingen in het leven die een man uit balans kunnen brengen. En als je uit balans bent, heb je houvast nodig. Helemaal als je hoog op een steiger staat.

Net voordat ik hun steiger passeer, zie ik hoe de mannen elkaar een stevige knuffel geven. Niet even snel een kameraadschappelijke stomp op de schouder, maar een warme omhelzing die een paar lange seconden aanhoudt. Het is van een vertederende onhandigheid. Aandoenlijk ongemakkelijk. Hun broederliefde brengt ook mij even uit balans. Op een goeie manier. Ik word er vrolijk van. Twee nuchtere, Veense kerels die elkaar omarmen op een steiger aan de Kerkewijk, dat verwacht

je niet. En onverwachte gebeurtenissen blijven in mijn hoofd graag een poosje hangen.

Vrouwen zijn van nature lichamelijker dan mannen. Ik knuffel mijn man en kinderen graag en veel. Mijn vriendinnen pak ik regelmatig even stevig vast. Geen vrouw die zonder vriendinnen floreert. Geen vent die zonder vrienden kan.

Kom op, mannen. Neem een voorbeeld aan deze kerels op die steiger bij de kerk. Jullie zijn niet van beton. Als je hoofd of hart er aanleiding toe geeft, mogen jullie elkaar echt wel even stevig vastpakken. Ben je verdrietig of bang, gewoon even huggen. Geen probleem. Laat je maar raken. Zo worden vriendschappen opgebouwd.

Broederliefde op de Kerkewijk.

Prachtig.

Lyrisch

Soms vind ik het lastig dat ik geen rijbewijs heb. Autorijden is een vaardigheid die ik maar moeilijk ontwikkel. Helaas. Voordeel van leven zonder rijbewijs, is dat ik veel fiets.

Op de fiets ga je langzamer dan in de auto en daardoor zie je veel meer. Zo ook vanmorgen. Het eerste verkeerslicht dat ik op weg naar kantoor tegenkom, staat op rood. Ik wacht en kijk rond. Op een hoogspanningskabel zit een vogel, haar gitzwarte kostuum glanzend in het morgenlicht. Ze zit daar hoogverheven boven de ochtenspits, majestueus haast. Ik verdenk de vogel van een ietwat meewarige blik in de kleine kraaloojies: 'Domme mensen, maak je toch niet zo druk. Doe als ik. Spreid je vleugels en geniet!'

Als het verkeerslicht op groen springt, vervolg ik mijn weg. De bomen langs mijn route laten zich nog even in alle pracht zien voordat ze hun blad loslaten. Het doodgewone leven speelt zich vanmorgen af tegen een felgeel en knaloranje decor. Natuurlijke schoonheid in haar puurste vorm.

Van het centrum naar het Benedeneind fiets ik langs de Grift . De lucht die boven het wateroppervlak hangt, is net iets kouder dan het water zelf. Er zweeft daardoor een sprookjesachtige mist boven de Grift. Vanuit die mist verschijnt plots een handvol kwetterende watervogeltjes ten tonele. 't Is een onbetaalbaar schouwspel. Helemaal gratis.

Als ik afstap omdat ik mijn reisdoel heb bereikt, komt de ontknoping van deze vroege voorstelling. De zon die op het punt

staat op te komen, kleurt de hemel alle mogelijke tinten roze. Aan de horizon verschijnt ineens de goudgele gloed van de rijzende zon. Adembenemend.

Veenendaal is weer wakker. Ik nog niet. Ik droom met de warmte van de zon op mijn koude wangen.

Eigenlijk wil ik buiten blijven. Eigenlijk wil ik als een vogel neerstrijken op een hoogspanningskabel om de wereld een beetje te beschouwen. Maar dat gaat niet. De plicht roept en ik ben niet doof. Gelukkig staat mijn bureau naast het raam.

Het is maar goed dat ik geen rijbewijs heb. Autorijden vraagt een andere alertheid dan rijden op een fiets. Vandaag ben ik te lyrisch om alert te zijn.

Dat heb je soms.

Het zij zo.

Ik prijs me er maar gelukkig mee...

Pniëlkerk

Ik las in de krant dat de gemeente wil investeren in de oude Pniëlkerk. Vrolijk nieuws. Als je op het Kees Stipplein een pirouette draait, zie je in het ronddraaien heel veel moois: het topje van de Hollandia-schoorsteen achter de Cultuurbriek, de herstelde Brouwersgracht, ons vrolijke stadsstrand en in de verte een kudde schaapjes onder de Bernard van Kreelpoort. Binnenkort zie je ook de opgeknapte Pniëlkerk met indrukwekkende glazen pui. Hoop ik.

Ik koester warme herinneringen aan de Pniëlkerk. Als kind vierde ik er elk jaar kerstfeest met de zondagsschool. We zongen kerstliedjes. ‘Luid klokje klingeling’ denk ik. En ongetwijfeld ‘Er is een kindeke...’.

Nadat een juf het kerstevangelie had verteld, betrad ome Rik het podium. Rik Valkenburg: schrijver, zondagsschoolhoofd en geweldig verhalenverteller. Ik zie hem nog staan. Twee vingers in het zakje van het vest dat hij onder zijn jasje droeg. Als hij vertelde, viel de hele kerk stil. Zijn verhalen waren spannend en altijd te kort.

Als het naar een ontknoping ging, begon de organist heel zachtjes door het verhaal van ome Rik heen te spelen. Geen idee hoe verteller en organist daarin zo perfect samenspeelden. Het voelde heel natuurlijk. De ontlading benam me haast de adem. Onder de mouwen van mijn nieuwe kerstjurk stond het kippenvel dik op mijn armen. Je hoorde de hele kerk, vaders en moeders inbegrepen, zacht snikken.

Het is lang geleden dat er in de oude Pniëlkerk muziek klonk en verhalen werden gedeeld. De tijd stond niet stil. Ik ben geen klein meisje meer en de kerk is minder imposant dan toen.

Wat zou het mooi zijn als de Pniëlkerk opnieuw een plek wordt waar mensen worden geraakt. Een plek van kippenvel en écht contact. Waar muziek klinkt en verhalen worden verteld. Een plek waar liefde woont. Liefde voor elkaar en voor het verleden. Liefde voor kunst en cultuur. Liefde voor eerlijke producten. Ik noem maar wat.

Laten we één ding afspreken: Er komt géén Primark of ander commercieel keten in de oude Pniël. Dat zou heiligschennis zijn, vind ik. Wat dan wel? Concreet? Geen idee. Ik laat me graag verrassen.

Duister

Het is herfst. Ik heb mijn hangmat opgeborgen en de kussens van de loungeset naar zolder gebracht. De tijd van buitenleven is voorbij. Geen ijsjes of etentjes meer op een terras. De wintertijd is ingegaan. Alle klokken in huis lopen weer gelijk, maar mijn biologische klok blijft van slag. Ik kan slecht accepteren dat het zo vroeg donker wordt.

Al vanaf vijf uur begint het te schemeren. De avond valt ongevraagd, genadeloos en elke dag een beetje vroeger. Om het donker niet te hoeven zien, sluit ik steeds eerder op de dag de gordijnen. Het lijkt hier soms net een sterfhuis.

Ik ga doorgaans vrij opgewekt door het leven, maar in een melancholische bui kan het duister zomaar met me aan de haal gaan. Als mijn man dat ziet gebeuren, neemt hij me na het avondeten mee naar de bouwmarkt. Niet omdat we spijkers nodig hebben, maar omdat hij weet dat ik daarvan opknap. Als we de parkeerplaats van de woonboulevard opdraaien, stroomt het kunstlicht me vanuit de bouwmarkt al tegemoet. Binnen wordt het licht met bakken over me uitgestort. Heerlijk!

Ik weet heus wel dat ik me niet moet aanstellen. Ik wil mijn humeur niet laten bepalen door factoren waarop ik geen invloed heb. Ik weet niet precies waarom ik moeite heb met die duisternis.

Misschien bepaalt het me te zeer bij het donker in mijzelf. Bij onrust, verwarring en onzekerheid. Wie zal het zeggen.

Afijn. Als het duister me ondanks alle gezellige drukte van december een keer benauwt, probeer ik het maar gewoon te omarmen. Sterren zijn tenslotte het best zichtbaar tegen een pikzwarte hemel. Wie weet wat ik in het donker ontdek...
Ik ben benieuwd.
Je hoort 't wel.

'Als alles duister is,
ontsteek dan een lichtend vuur
dat nooit meer dooft.'

Weer naar school

Aan mijn voornemens lag het niet. Die waren goed. Ik zou zondagavond alvast schone kleren klaarleggen voor het hele gezin, ik zou brood uit de vriezer halen, schoenen bij elkaar zoeken en ik zou de kinderen allemaal onder de douche zetten. De meiden zouden vlechtjes in hun haren krijgen, zodat het de volgende morgen gemakkelijk te kammen was. Mijn kinderen zouden goed gevoed en netjes verzorgd naar school gaan. En we zouden niet te laat komen. Ik zou zelfs wat tijd voor mezelf inruimen, zodat ik ook wat aandacht aan mijn eigen verschijning kon besteden.

De werkelijkheid is anders. Als om half zeven de wekker gaat, heb ik het idee dat het midden in de nacht is. Ik laat de kids nog even liggen en strompel zelf naar beneden voor een kop koffie. In de keuken is een veldslag geleverd. Joost mag weten door wie. Zoekend naar een leeg stukje aanrecht voor mijn koffiemok, verbaas ik me erover dat er maar een heel klein restje melk nodig is om een enorme putlucht te veroorzaken in mijn melkopschuimer. Ik huiver.

Als ik een beetje wakker begin te worden, loop ik naar boven. Ik kriebel Laura op haar blote ruggetje, trek nog even een deken over de voeten van Ilse, geef Renee een kus op haar wang en schuif bij Pieter de gordijnen zachtjes open. De kinderen hebben gelukkig zin in school, dus er wordt maar minimaal gemopperd. Een paar maanden geleden, aan het einde van het vorige schooljaar, was dat wel anders.

Ik ben enigszins teleurgesteld als ik merk dat we al gauw achterraken op schema. De kleren zijn wel schoon, maar nog

niet helemaal droog. Met een heet strijkijzer probeer ik het laatste vocht uit de broekbanden te strijken. De ideeën van Renee en mij over welke outfit op een eerste schooldag gepast is, lopen nogal uiteen. Dat vraagt om een diplomatieke benadering van mijn kant. Pieter draagt de rand van zijn onderbroek tegenwoordig graag in het zicht en is daarom op zoek naar die ene, specifieke onderbroek. Ik was al trots dat ik hem de keuze kon bieden uit vijf schone boxers, maar de wasmand moet dus op z'n kop. Hamster Vlekkie heeft vannacht zijn bakje water omgegooid en Ilse gaat met haar schone broek precies in dat plasje water zitten. Nou ja, dat droogt wel. Eenmaal aan tafel zeg ik tegen de kids dat ze niet moeten zeuren over het brood. Ze hebben de hele vakantie ijs gegeten, dus met een beetje goeie wil is een half bevroren boterham met worst best weg te krijgen. Het was de bedoeling dat de kinderen vandaag een appeltje of een banaan mee zouden nemen naar school, maar de bananen zijn alweer op en vier appels schillen kost nu te veel tijd. Dan toch maar een koek in de tasjes. Op weg naar school geeft Ilse mij een plakkerig handje. Als ik haar hand bekijk, zie ik lange nagels met zwarte rouwranden. 'Gelukkig heeft ze juf Annemieke', schiet het door m'n hoofd. Het begin van een nieuw schooljaar. De kans om een verpletterende eerste indruk te maken op de nieuwe juffen en meesters is verkeken. In mijn ouwe spijkerbroek, op m'n afgetrapte slippers, met m'n haar door de war en met het zweet op m'n voorhoofd hobbel ik naar huis. Volgend jaar beter.

Pikzwart

Vanmorgen ging ik met de kinderen de deur uit. Op de fiets. Daar gaat wat georganiseer aan vooraf, want er is altijd wel een fiets met een lekke band, een sleutel die kwijt is of een ketting die eraf ligt. Na wat puzzelen waren we eruit. Pieter en Laura gingen op hun eigen fiets, de fiets van mijn oudste dochter zouden we oppikken bij school, want die was op het plein blijven staan en de jongste ging bij mij achterop.

Het verliep allemaal vrij gladjes. We genoten van het herfstzonnetje. Maar helaas, op de terugweg gooide een van onze fietsen roet in het eten. Het gebeurde op de Kanaalweg. Ketting eraf. Balen.

Vanaf de Kanaalweg naar ons huis is nog een aardige tippel. We wilden dus toch maar proberen om de fiets te fiksen. Nu ben ik zelf niet erg technisch begaafd, maar mijn zoon heeft gelukkig de genen van zijn vader.

We zaten met z'n vijven gehurkt op de stoep. Mijn zoon boog zich over de ketting en wij, vrouwen, moedigden hem aan. Maar het had geen zin. De ketting zat klem. Er was brute kracht voor nodig om de ketting los te trekken.

Er kwam een jongen aanlopen. Ik denk dat hij begin twintig was. 'Ketting eraf?', vroeg hij? 'Ja...', zuchtten wij meisjes hulpeloos in koor. Voor ik het wist, zat hij gehurkt naast mijn zoon. Hij wierp een blik op de ketting en stelde voor om de fiets op de kop te zetten om het herstelproces te vergemakkelijken.

Ik keek respectvol toe. Hij deed het handig, vaardig en snel. Fiets gefikst. Hij zette de fiets weer op de bandjes en bekeek zijn pikzwarte handen. Ik bood hem een papieren zakdoekje aan en bedankte hem oprecht hartelijk.

‘Waar moet je heen?’, vroeg ik hem, terwijl ik op z’n handen wees. ‘Fit for Free, de sportschool. Ik poets daar m’n handen wel. Doei.’ Zo snel als hij kwam, was hij weer verdwenen.

Dank je wel, aardige jongen! Goeie houding. Respect. Van dit soort dingen word ik heel erg blij. Belangeloos je hulp aanbieden. Een paar minuten investeren in een vreemde. Super.

Ik weet niet wie je bent, maar ik hoop dat je lekker hebt gesport en dat jouw dag net zo zonnig is als de mijne.



Lilian@Lielsteensma.nl

mobiel: 06-19174485